

แนวทางการพัฒนาและทำความเข้าใจถึงกรอบแนวคิดในการวิจัย

The Guideline to Develop and Understand in Conceptual Research Framework

Received:	September 12, 2018
Revised:	March 14, 2019
Accepted:	March 15, 2019

ภูธิป มีถาวรกุล (Phutip Meethavornkul)*

ประสพชัย พสุนนท์ (Prasopchai Pasunon)**

บทคัดย่อ

การทำวิจัยในแขนงของศาสตร์ต่างๆมีความสำคัญมากของการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้และงานวิจัย เป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังการพัฒนาและยืนยันแนวคิด ทฤษฎี ในสาขาวิชาความรู้ต่างๆของโลก การทำงานวิจัยนั้นยังถือว่าเป็นเครื่องมือเพื่อแสวงหาความรู้ของปัญหาหรือปรากฏการณ์ต่างๆที่ต้องการหาคำตอบซึ่งในการวิจัยทุกชนิดขั้นตอนของการปฏิบัติการวิจัยต้องมีความครบถ้วนถูกต้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรอบของการวิจัยและถ้ากรอบของการวิจัยดีมีความถูกต้องในกระบวนการของการทำงานวิจัยนั้นก็ช่วยให้ผู้วิจัยได้ทบทวนตรวจสอบกำหนดสิ่งที่ต้องการศึกษาออกมาให้เห็นได้ชัดเจน

ดังนั้นบทความนี้ผู้เขียนได้เสนอบทความเรื่องแนวทางการพัฒนาและทำความเข้าใจถึงกรอบความคิดการวิจัย (Conceptual framework) และเพื่อให้เข้าใจโดยละเอียด วิจัยนี้จะพูดถึงความหมายและความแตกต่างของกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical framework) และ กรอบความคิดการวิจัย (Conceptual framework) อีกทั้งจะกล่าวถึงการพัฒนาเกี่ยวกับกรอบความคิดการวิจัยอีกด้วย

คำสำคัญ : แนวทาง/ การพัฒนา/ กรอบความคิดการวิจัย

* นักศึกษาปริญญาเอก, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยศิลปากร

Doctor of Philosophy Student, Faculty of Management Science, Silpakorn University

** รองศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยศิลปากร

Associate Professor Dr., Faculty of Management Science, Silpakorn University

Abstract

In present time, Research paper are very importance and research was behind the development in various fields of the world and the research is considered as a tool to seek knowledge of the problem or phenomenon of the answer. In the process of practice and all kinds of research have to completeness, especially if the framework of research is correct, the research will work and help the researcher review and check the things to study clearly.

So this proposes of this paper are about the approach to understand and development Research Framework as Conceptual framework and to understand in detail, this research is showed about the meaning and the difference of the theoretical framework and conceptual research and discusses the development of Conceptual framework

Keywords: Guideline/ Develop/ Conceptual Framework

บทนำ

งานวิจัยเป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังการพัฒนาในสาขาต่างๆของโลกและการทำงานวิจัยนั้นมีความสำคัญมากซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือเพื่อแสวงหาความรู้ของปัญหาหรือปรากฏการณ์ต่างๆที่ต้องการหาคำตอบ ซึ่งในงานวิจัยนั้นมีจุดประสงค์เพื่อค้นหาความรู้ใหม่ ต่อยอดจากความรู้เดิม หรือ สามารถนำองค์ความรู้นั้นมาประยุกต์ใช้ ดังนั้น การทำงานวิจัยนั้นจำเป็นต้องมีกระบวนการหรือระเบียบวิธีที่มีระบบและอยู่บนพื้นฐานของหลักการและวิธีดำเนินการที่มีเหตุและผล ชาย โพธิสิตา (2547) เสนอว่างานวิจัยที่ดีต้องมีการ ค้นคว้า ทดลอง ตรวจสอบ และพิสูจน์ ในงานวิจัยนั้นมีแนวคิดการวิจัยออกเป็น 3 ด้าน ได้ การวิจัยทางด้านปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยทางด้านคุณภาพ (Quality Research) และ การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research) โดยที่ รัตนะ บัวสนธ์. (2551) เสนอขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยได้แก่ 1) กำหนดปัญหาที่จะดำเนินการวิจัย 2) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 3) กำหนดกรอบแนวคิด 4) ตั้งสมมติฐาน นิยามศัพท์ 5) กำหนดกลุ่มตัวอย่างและออกแบบการวิจัย 6) ออกแบบวิธีเก็บข้อมูล 7) การวิเคราะห์ข้อมูล และ 7) การเสนอรายงานการวิจัย ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลังจากการตั้งปัญหาการวิจัย และ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้ว การกำหนดกรอบแนวคิดในการทำวิจัยนั้นมีความจำเป็นลำดับต้นที่ผู้วิจัยต้องกำหนด คิด วิเคราะห์ให้ถูกต้องและถี่ถ้วน และ เรวัต แสงสุริยงค์ (2559) เห็นว่าวิธีการหาความรู้ความจริงในการวิจัยอาจต้องมีการทบทวนหรือปรับแต่งในบางส่วนให้เหมาะสมและทันยุคสมัยเพราะการวิจัยมีวิธีการหรือเทคโนโลยีใหม่ที่เกิดขึ้นมาสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าถึง รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่

ซึ่งในบทความนี้เสนอแนวคิดเพื่อให้ เข้าใจถึงกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical framework) และ กรอบความคิดการวิจัย (Conceptual framework) และ พัฒนาเกี่ยวกับกรอบการวิจัยในการวิจัยเชิงปริมาณโดยเฉพาะกรอบความคิดการวิจัย (Conceptual framework) ซึ่งความสำคัญของกรอบแนวคิดการวิจัย จะทำให้ผู้วิจัยเกิดภาพรวมและขอบเขตของการวิจัยที่ผ่านการสังเคราะห์ในการนำไปสู่ขั้นตอนของปฏิบัติการวิจัย

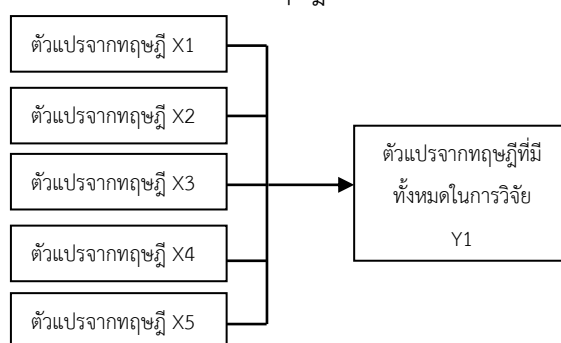
โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากกรอบแนวคิดของการวิจัยที่ดีและถูกต้องผู้วิจัยจะสามารถนำไปเป็นจุดเริ่มต้นหรือแบบแผนในการทำวิจัยที่ถูกต้องเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำคัญในการตั้งต้นเพื่อทำงานวิจัยต่อไป

แนวความคิดกรอบความคิดเชิงทฤษฎี และ กรอบความคิดการวิจัย

คำว่ากรอบหรือเฟรมเวิร์ค(Framework) ในงานวิจัยที่เราัมั้นจะเห็นได้บ่อยและเกิดความสับสนนั้นคือ กรอบความคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) และกรอบความคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องทราบถึงความแตกต่างระหว่างกรอบความคิดเชิงทฤษฎี และกรอบความคิดการวิจัย โดยสังเขป

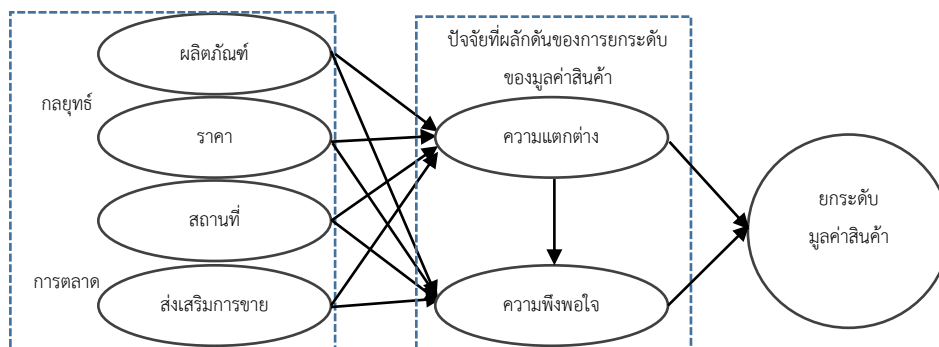
กรอบความคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework)

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2540) ได้ให้ความหมายของคำว่า กรอบความคิดเชิงทฤษฎี ว่า เป็นแบบจำลองที่แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรทั้งหมดโดยอาศัยทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นแบบจำลองแสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี และ อเมนด์ (Imenda, 2557) กล่าวว่า กรอบทฤษฎีเป็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎี หรือชุดของแนวคิดมาจากทฤษฎีหนึ่งเดียว การให้คำอธิบายของเหตุการณ์ หรือเปิดปรากฏการณ์หรือวิจัยปัญหาเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับ บัณฑิตา อินสมบัติ (2558) ที่ว่ากรอบความคิดเชิงทฤษฎี หมายถึง แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษา ซึ่งได้จากการทบทวนเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาพตัวอย่าง1: กรอบความคิดเชิงทฤษฎี

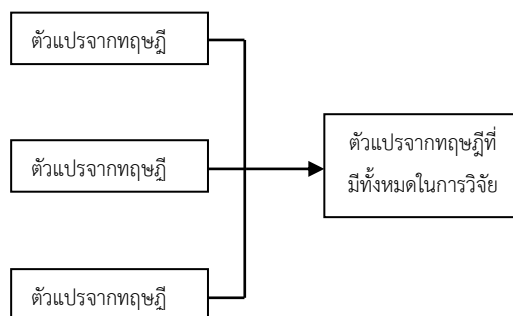
ตามตัวอย่างกรอบความคิดเชิงทฤษฎี ตามแผนภาพที่1 นงลักษณ์ วิรัชชัย (2540) เสนอให้เห็นว่า กรอบความคิดเชิงทฤษฎีเป็นตัวอย่างคือผู้วิจัยต้องการหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์บางอย่างซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรต่างๆจากการทบทวนเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกิดเป็นตัวแปรจากทฤษฎี X1, X2, X3, X4, X5 โดยที่มีความสัมพันธ์อีกตัวแปรหนึ่ง ผู้วิจัยต้องสร้างกรอบความคิดเชิงทฤษฎีซึ่งเป็นแบบจำลองซึ่งแสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีนั้นคือผู้วิจัยจะต้องเชื่อมโยงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมดที่มีความสัมพันธ์กับปรากฏการณ์นั้น ทั้งที่เป็นความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมหากกรอบความคิดเชิงทฤษฎีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความครอบคลุมปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษามากเท่าใดความน่าเชื่อถือของงานวิจัยย่อมมีมากขึ้นด้วย และ ตัวอย่างในภาพตัวอย่างที่2 แสดงให้เห็นว่ากรอบความคิดเชิงทฤษฎีเป็นแบบจำลองซึ่งแสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ได้นำทฤษฎีที่จะทำการวิจัยทั้งหมดมาสร้างกรอบความคิดเชิงทฤษฎี

ภาพตัวอย่าง2: กรอบแนวคิดทฤษฎีทางการตลาดในเรื่องการยกระดับมูลค่าของสินค้า

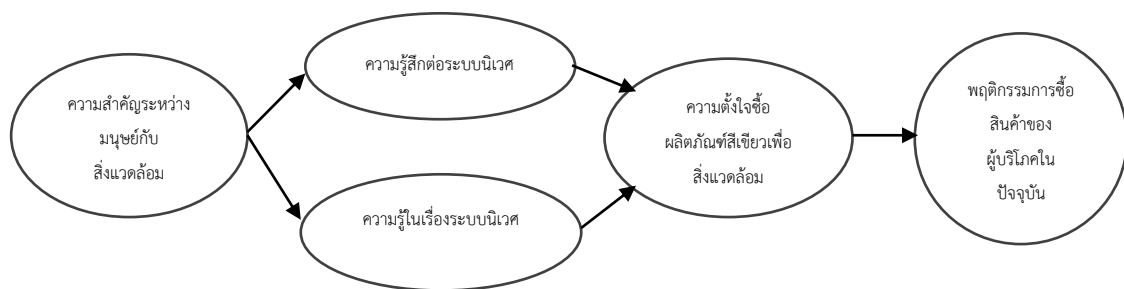
กรอบความคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

มิลและฮิวเบอร์แมน (Miles and Huberman, 2542) ให้ความหมายกรอบความคิดการวิจัยว่าเป็นระบบการทำงานของแนวคิด สมมติฐาน การคาดการณ์ ความเชื่อ และทฤษฎีที่จะมาสนับสนุนงานวิจัย ซึ่งสามารถอธิบายได้ทั้งภาพกราฟิก หรือเล่าเรื่องในสิ่งสำคัญที่จะศึกษา ผ่าน ปัจจัยหลัก แนวคิด หรือตัวแปร ที่ผ่านการสันนิษฐานซึ่งกันและกัน อีกทั้ง ลินท์และสมิท (Liehr and Smith, 2543) ให้ความหมายกรอบความคิดการวิจัยว่า คือการสังเคราะห์ข้อมูลต่างๆแนวคิดที่เกี่ยวข้อง เป็นรูปแบบในการบูรณาการเพื่อเป็นวิธีการในการมองปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อทำนายเหตุการณ์ที่กำหนดหรือให้เกิดความเข้าใจของปรากฏการณ์ที่กว้างขึ้น และ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2540) เสนอว่า กรอบความคิดการวิจัยคือแบบจำลองที่นักวิจัยสร้างขึ้นโดยใช้ทฤษฎีเพื่อแทนความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในธรรมชาติและจะนำไปตรวจสอบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยที่ต้องมีพื้นฐานทฤษฎีรองรับโดยมีการคัดเลือกตัวแปรบางตัวมาศึกษา และปรับลดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยใหม่ โดยที่ บัณฑิตา อินสมบัติ (2558) ได้ให้ความหมาย กรอบความคิดการวิจัย คือ ภาพสรุปสุดท้ายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาโดยกรอบความคิดการวิจัยนี้ได้จากการลดตัวแปรในกรอบความคิดเชิงทฤษฎีกรอบความคิดการวิจัยนี้อาจจะเป็นกรอบความคิดเชิงทฤษฎีก็ได้ หากผู้วิจัยสนใจจะศึกษาปรากฏการณ์ที่ครอบคลุมทฤษฎีนั้นทั้งหมด แต่โดยส่วนใหญ่แล้วผู้วิจัยจะศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรเพียงบางตัวในกรอบความคิดเชิงทฤษฎี ด้วยเพราะข้อจำกัดด้านต่าง ๆ กรอบความคิดการวิจัยนี้จึงได้จากการลดตัวแปรในกรอบความคิดเชิงทฤษฎี

ภาพตัวอย่าง3: กรอบความคิดการวิจัย

ตามตัวอย่างกรอบความคิดการวิจัย ตามแผนภาพที่ 3 นงลักษณ์ วิรัชชัย (2540) แสดงให้เห็นว่ากรอบความคิดการวิจัยนี้สามารถเป็นกรอบความคิดเชิงทฤษฎีได้หากผู้วิจัยสนใจจะศึกษาปรากฏการณ์ที่ครอบคลุมทฤษฎีนั้นทั้งหมดแต่โดยส่วนใหญ่ เมื่อผู้วิจัยได้กรอบความคิดเชิงทฤษฎีจากการทบทวนวรรณกรรมหรือทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยแล้วผู้วิจัยสามารถศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยที่เลือกศึกษาเฉพาะตัวแปร X1, X3 และ X5 ที่ส่งผลต่อตัวแปร Y ที่มีหลักตามเหตุและผลที่สามารถเชื่อถือได้ และ ภาพตัวอย่างที่ 4 แสดงให้เห็นว่ากรอบแนวคิดในการวิจัยนี้ได้ลดตัวแปรบางส่วนซึ่งจะเห็นได้ว่ากรอบความคิดการวิจัยนี้สามารถตัดตัวแปรได้หากมีความสมเหตุสมผลในเชิงทฤษฎี

ภาพตัวอย่าง4: แบบจำลองพฤติกรรมซื้อที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

จากที่นำเสนอมาข้างต้นตามภาพตัวอย่างที่1,2 ของกรอบความคิดเชิงทฤษฎี และภาพตัวอย่างที่3,4 ของกรอบแนวคิดการวิจัยจะเห็นถึงความแตกต่างกันคือกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) คือกรอบทฤษฎี (Theoretical framework) ที่ลดรูปลงมาเพื่อใช้สำหรับการวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการทำการศึกษา สามารถใช้ได้ทั้งเชิงลึก และ การศึกษาแบบครอบคลุม โดยมีรายละเอียดความแตกต่างของทั้งกรอบความคิดการวิจัย และ เชิงทฤษฎี ซึ่งจากการศึกษาของ อเมนด์ (Imenda, 2557) สามารถสรุปได้ว่า ตามตารางที่1 ดังนี้

ตารางที่1 :สรุปความแตกต่าง กรอบความคิดการวิจัย และ กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี

	กรอบความคิดการวิจัย Conceptual framework	กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี Theoretical framework
ความหมาย	กรอบที่เป็นการสังเคราะห์แนวคิดหรือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	กรอบที่นำเอาทฤษฎีทั้งหมด หรือส่วนใหญ่มาใช้
ที่มา	สร้างขึ้นจากความหลากหลายของแนวความคิด หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากผู้วิจัย	1) จากการทบทวนวรรณกรรมและรวบรวมข้อมูล 2) ดัดแปลงมาจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้วหรือมุมมองเชิงทฤษฎี

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กระบวนการพื้นฐานการทบทวนวรรณกรรม	1) เกิดจากการวิจัยปัญหาที่อาจไม่สามารถอธิบายได้โดยมุมมองทางทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง 2) เป็นการวิจัยที่เกิดจากทฤษฎีแต่สามารถนำประยุกต์ได้ตามเหตุและผลหรือวิธีวิทยาอื่นๆ	เกิดจากการวิจัยปัญหาที่ทดสอบจากสมมุติฐานและยึดมั่นตามทฤษฎีเท่านั้น
จุดประสงค์	1) ช่วยให้นักวิจัยเห็นตัวแปรหลักและแนวคิดในการศึกษากำหนดได้ชัดเจน 2) ให้นักวิจัยได้มีแนวทางทั่วไประเบียบวิธีการ – ออกแบบงานวิจัย ตัวอย่างวิจัยและประชากรเป้าหมาย เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ 3) เป็นแนวทางให้นักวิจัยเก็บข้อมูลที่ตีความหมายและคำอธิบายในข้อมูลที่อาจจะไม่มีในทฤษฎี 4) เป็นแนวทางในการทำวิจัยในอนาคตโดยเฉพาะข้อมูลจากกรอบความคิดในการวิจัยที่ผสมผสานกับการทบทวนวรรณกรรมและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	1) ช่วยให้นักวิจัยเห็นตัวแปรหลักและแนวคิดในการศึกษากำหนดได้ชัดเจน 2) ให้นักวิจัยได้มีแนวทางทั่วไประเบียบวิธีการ – ออกแบบงานวิจัย ตัวอย่างวิจัยและประชากรเป้าหมาย เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ 3) เป็นแนวทางให้นักวิจัยเก็บข้อมูลที่ตีความหมาย
วิธีวิทยา	1) สามารถเจอในวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ รวมถึงวิจัยเชิงผสมผสาน 2) ข้อมูลส่วนใหญ่ที่รวบรวมจะผ่านการทดลองและสื่อความหมาย หรือ อาจเกิดจากการยืนยันหรือตัดตัวแปรทางสถิติ	1) ส่วนใหญ่จะเจอในวิจัยเชิงปริมาณ; 2) ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ส่วนใหญ่ผ่านการออกแบบการทดลองการสำรวจเชิงประจักษ์และการทดสอบ
ขอบเขตของวิธี	จำกัดปัญหาการวิจัยที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละบริบท	ปัญหาการวิจัยจะประยุกต์กว้างขึ้นนอกเหนือจากการวิจัยปัญหาและบริบทในปัจจุบัน

ที่มา: Imenda (2014)

แนวทางการพัฒนากรอบความคิดการวิจัย

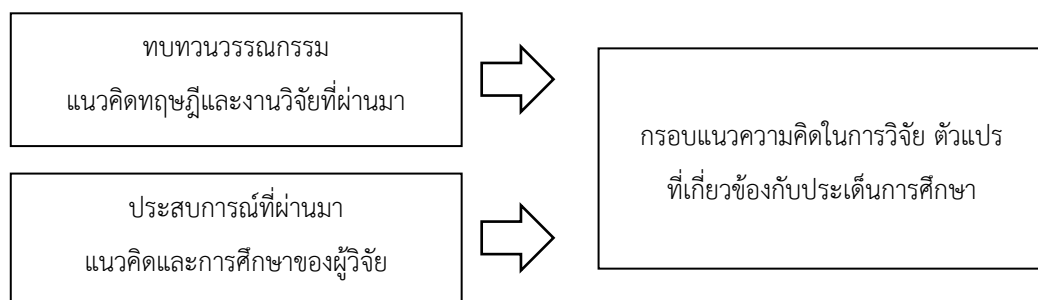
ประเภทและรูปแบบของกรอบความคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยมีหลักการแนวคิดที่มีความจำเป็นที่ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย อีกทั้งยังต้องมีรูปแบบในการนำเสนอด้วยวิธีการหลากหลาย โดยที่โรเจอร์ (Roger, 2008) ได้นำเสนอประเภทและรูปแบบกรอบแนวคิดการวิจัยว่ามี 2 ประเภทหลัก ได้แก่ 1. กรอบด้านกระบวนการ (Process frameworks) คือกระบวนการซึ่งเป็นการกำหนดขั้นตอนที่จะดำเนินการโดยที่เริ่มจากการวางกรอบเพื่อการเริ่มต้นความคิดไปสู่บทสรุป เป็นการเรียบเรียงความคิดของผู้วิจัยว่ามีกระบวนการอย่างไร และ 2. กรอบด้านเนื้อหา (Content frameworks) คือกระบวนการซึ่งเป็นการ กำหนดตัวแปรและความสัมพันธ์ เป็นการเรียบเรียงความคิดของผู้วิจัยว่ากรอบแนวคิดนี้มีเหตุผลใดรองรับและมีกระบวนการอย่างไร และ โรเจอร์ (Roger, 2008) ได้เสนอรูปแบบของกรอบแนวคิดการวิจัยว่ามี 4 รูปแบบหลักได้แก่ 1.ผังงาน (Flowchart) เป็นรูปแบบกรอบที่จะทำให้ผู้วิจัยแสดงถึงลำดับขั้นตอนการคิดเพื่อให้ถึงเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่ชัดเจน 2. แผนภูมิต้นไม้ (Tree diagrams) เป็นรูปแบบการหาวิธีเกี่ยวกับการหาคำตอบของเงื่อนไขต่างๆระหว่างเงื่อนไขและหาคำตอบของลำดับตั้งแต่เงื่อนไขแรกจนถึงเงื่อนไขสุดท้าย 3. กรอบรูปทรงแผนภาพ (Shape based diagrams) เป็นรูปแบบของกรอบแนวคิดที่แสดงความสัมพันธ์ต่างๆในกระบวนการให้ออกมาดูและเข้าใจง่าย เช่น แผนภูมิตriangle, แผนภาพวงกลม (concentric circles), แผนภาพวงกลมทับซ้อน (overlapping circles) และ 4. แผนที่ความคิด (Mind maps) เป็นกรอบแนวคิดที่เป็นการค้นหาแนวความรู้วิธีการแก้ปัญหาต่างผ่านการระดมสมองกัน

การพัฒนาและสร้างกรอบความคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย (conceptual framework) สามารถเกิดจากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือ สามารถเป็นกรอบแนวคิดเชิงกระบวนการได้ แต่ผู้วิจัยต้องนำแนวคิดทฤษฎีหรือขั้นตอนหลักการนั้นๆมาพัฒนาขึ้นมาใหม่เพื่อใช้ในการวิจัยให้ตรงจุดมุ่งหมายหลักของวิจัย ดังนั้น Smyth (2004) เสนอว่าการที่จะพัฒนากรอบความคิดการวิจัยนั้นสามารถศึกษาแหล่งที่มาและสามารถสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยจากแหล่งที่มาต่างๆ ดังนี้ 1) การทบทวนวรรณกรรมซึ่งสามารถแบ่งได้คือ ทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษา และ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) แนวคิดและการศึกษาของผู้วิจัยเอง เช่น ความรู้ทางเทคนิค เบื้องหลังจากงานวิจัยที่ผ่านมา ประสบการณ์ส่วนตัว ข้อมูลเชิงคุณภาพ หรือ แนวคิดจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ซึ่งกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนใหญ่จะเริ่มจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปวิเคราะห์ประเด็นปัญหา กำหนดปัญหาการวิจัยให้ชัดเจน หาแนวทางการค้นหาคำตอบ จากนั้นประมวลเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องนั้นผ่านแนวคิดและการศึกษาของผู้วิจัยเอง

ภาพตัวอย่าง5: แนวทางการสร้างและที่มาของกรอบความคิดการวิจัย

ตามภาพตัวอย่างที่ 5 โจเซฟ (Yosef, 2009) และ มาริลล่า (Marilla, 2010) แนะนำว่ากรอบแนวคิดจำเป็นต้องพัฒนาจากกรอบความคิดทั้ง 2 แบบ ได้แก่ 1. การทบทวนวรรณกรรมหรือแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่ผ่านมา เป็นการสร้างกรอบความคิดแบบวิธีการนิรนัย (Deductive approach) ซึ่งทั้งนี้ผู้วิจัยจัดทำออกแบบโครงสร้างหรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องสำหรับการศึกษาวิจัยทั้งหมดบนพื้นฐานของการทบทวนวรรณกรรมและวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง และ 2. วิเคราะห์กรอบแนวคิดจากประสบการณ์ที่ผ่านมา หรือ แนวคิดและการศึกษาของผู้วิจัยเป็นการสร้างแบบอุปนัย (Inductive approach)

ดังนั้น สาทิต เชื้ออยู่ยวน (2560) กล่าวว่า การสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ดี จะต้องชัดเจน อธิบายและให้เหตุผลปรากฏการณ์ของผลการวิจัยที่ค้นพบว่าจะเกิดขึ้นได้อย่างไรและผลการวิจัยที่ค้นพบเหตุผลใด ผลการวิจัยจึงเป็น แสดงทิศทางของความสัมพันธ์ ของสิ่งที่ต้องการศึกษา หรือตัวแปรที่จะศึกษา สามารถใช้เป็นกรอบในการกำหนดขอบเขตของการวิจัย การพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย รูปแบบการวิจัย ตลอดจนวิธีการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล และ แมคเกฮิล McGaghie et al. (2001) ได้เสนอหลักสำคัญของการเขียนกรอบแนวคิดการวิจัย คือ 1) กำหนดตัวแปรต้น หรือตัวแปรอิสระ ไว้ด้านซ้ายมือ พร้อมทั้งใส่กรอบสี่เหลี่ยมไว้เพื่อให้สามารถแยกแยะตัวแปรที่ต้องการศึกษาได้ 2) กำหนดตัวแปรตาม ไว้ด้านขวามือ พร้อมทั้งใส่กรอบสี่เหลี่ยมไว้ เพื่อให้สามารถแยกแยะตัวแปรที่ต้องการศึกษาได้ และ 3) เขียนลูกศรชี้จากตัวแปรต้นแต่ละตัวมายังตัวแปรตามให้ครบทุกคู่ที่ต้องการศึกษา หลังจากพัฒนาและสร้างกรอบแนวคิดแล้ว พัชรา สิ้นลอยมา (2551) และ สุวิมล ติรกันันท์ (2546) ได้เสนอถึงวิธีเขียนการนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยอาจทำได้หลายวิธี ดังนี้ 1) การเขียนบรรยาย คือการนำเสนอโดยระบุตัวแปรที่ศึกษาและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยบรรยายลำดับก่อน-หลัง และความสัมพันธ์ของตัวแปร เช่น การที่กินขนมหวานทุกวันมีความสัมพันธ์กับการเป็นโรคเบาหวาน 2) การเขียนแบบจำลองหรือสัญลักษณ์และสมการทางคณิตศาสตร์ เช่น $f(x) = 2x$ คือ $f^{-1}(x) = x/2$ 3) การเขียนแผนภาพ แสดงตัวแปรต่างๆ และความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปร 4) การเขียนแบบผสมผสาน และ 5) การเขียนอื่นๆเช่น แผนภูมิ, ต้นไม้ หรือ รูปสามเหลี่ยม ฯลฯ

บทสรุป

การเลือกกรอบแนวคิด มีประโยชน์ และเกี่ยวข้องกับงานวิจัยทุกขั้นตอนตั้งแต่ การรวบรวมข้อมูล การออกแบบวิจัย การตั้งสมมติฐานการวิจัย รวมถึงการวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย โดยที่ ประโยชน์ของกรอบแนวคิด คือ การสร้างกรอบแนวคิดที่ชัดเจน และกรอบแนวคิดจะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย เพราะ กรอบแนวคิดสามารถทำให้ผู้อ่านหรือผู้วิจัยเข้าใจแนวคิดสำคัญที่แสดงถึงสิ่งที่ต้องการศึกษาในระยะเวลาอันสั้น อีกทั้งกรอบแนวคิดเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยเกิดความมั่นใจว่างานวิจัยเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยสามารถตรวจสอบได้ง่ายและชัดเจน ซึ่งหากไม่มีกรอบความคิดทางทฤษฎีแล้วโครงสร้างและวิสัยทัศน์ของการศึกษาวิจัยก็ไม่สามารถเกิดความชัดเจนได้เลย ทั้งนี้ผู้วิจัยจะสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนากรอบแนวคิดต้องเริ่มจาก 1. คัดเลือกแหล่งข้อมูลที่เลือกที่มายืนยันในการสร้างกรอบ 2. การศึกษา วิเคราะห์ และการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่เลือกอย่างละเอียด 3. ระบุแนวคิดการตั้งชื่อวิจัยเพื่อให้กรอบการวิจัยที่ชัดเจน 4. แยกแยะและจัดหมวดหมู่แนวคิดเพื่อให้กรอบการวิจัยที่ชัดเจน 5. บูรณาการแนวคิดให้เชื่อมโยงกัน 6. สังเคราะห์ข้อมูลอย่างสมเหตุสมผล 7. ตรวจสอบกรอบแนวคิด 8 ทบทวนกรอบแนวคิดให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การวิจัยที่สุด

จากบทความนี้เป็นบทความที่ทำให้ผู้วิจัยทบทวนหรือเข้าใจถึงกรอบแนวคิดการวิจัยและทำให้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างกรอบแนวคิดทฤษฎีเพื่อให้ผู้วิจัยสามารถเจาะลึกถึงประเด็นปัญหาการวิจัยได้มีแบบแผนการวิจัยและยังทำให้ลดความซ้ำซ้อนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการสร้างความคิดให้กับกรอบแนวคิดในงานวิจัยจะสามารถทำให้ผู้วิจัยตอบคำถามที่ต้องการศึกษาได้ และยังเป็นแนวทางในการกำหนดความหมายตัวแปร การสร้างเครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงไปสู่การกำหนดกรอบทิศทางการทำงานวิจัยได้เหมาะสม ถูกต้องต่อไป

References

- Buaonte, R. (2008). "Philosophy of Research". Bangkok. Chulalongkorn University Printing House
- Chuayounan, S. (2017). "The Principle of Discussion Writing for Quantitative Research", Veridian E -Journal, Silpakorn University, humanities, social sciences and art. 10, 2 (May-August)
- Imenda, S. (2014). "Is There a Conceptual Difference between Theoretical and Conceptual Frameworks?" Journal of Social Sciences, 38(2).
- Insombat, B. (2015) "Fundamental Concepts of Theoretical Framework, Conceptual Framework, Research Model Research Framework, and Research Flowchart" Journal of Graduate Studies in Northern Rajabhat Universities, Year 5, Issue 8, January-June 2015
- Khahan, N. (2014). "Research Philosophy". Journal of Marketing and Management Rajamangala University of Technology Mongkhon Thanyaburi. Vol 1, No 2 (2014): July - December 2014
- Leddy & Ormrod J,E.(2005) . "Practical Research: Planning and design" .8 th ed Pearson Merrill Prentice Hall. ,298-300.
- Liehr P, Smith MJ (1999). "Middle range theory: Spinning research and practice to create knowledge for the new millennium". Advances in Nursing Science, 21(4): 81-91.
- Marilla D. Svinicki (2010) "A Guidebook on Conceptual Frameworks for Research in Engineering Education" Rigorous Research in Engineering Education NSF DUE-0341127, DUE-0817461
- McGaghie, W. C.; Bordage, G.; and J. A. Shea (2001). "Problem Statement, Conceptual Framework, and Research Question" Academic Medicine: September 2001 - Volume 76 - Issue 9 - p 923-924
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). "Qualitative data analysis" An expanded sourcebook (2nd ed.). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.
- Nilakon, S. and Sapon, B. (2006). "Preliminary Research Handbook". Cooperative Auditing Department. Bangkok
- Photisita, C. (2004). "Science and Art of Qualitative Research". Bangkok: Amarin Printing and Publishing Co., Ltd.Public Company Limited.
- Roger Vaughan. (2008). "Conceptual Framework", Bournemouth University. Retrieved December 15, 2017

- Sangsuriyong, R. (2016). "Social Science Quantitative Research in the New World: Preliminary Exploration", Veridian E –Journal, Silpakorn University, humanities, social sciences and art.. 9, 3 (September - December)
- Sinloima, P. (2008). "Legal research methodology, topic, conceptual framework and Research hypothesis ",Teaching materials, Silpakorn University
- Smyth R. (2004): "Exploring the Usefulness of a Conceptual Framework as a Research Tool: A Researcher's Reflections." Issues in Educational Research, Volume 14.
- Suwimol Tirakanan. (2001). "Social Sciences Research Methodology: Approaches to Practice". Chulalongkorn University Printing House
- Wiratchai, N. (1997). "Research-Answers, Research" in 108 research questions Measurement and evaluation Statistics.2. Bangkok: VTC Communication,
- Yosef Jabareen (2009) "Building a Conceptual Framework:" Philosophy, Definitions, and Procedure" International Journal of Qualitative Methods 2009, 8(4)

